

IZVAJANJE REGIJSKE CERTIFIKACIJE GOZDOV PO SISTEMU PEFC V LETU 2019

Vse več je podjetij, ki se odločajo za certifikacijo sledljivosti izvora lesa PEFC tudi v Slovenije. Tako posledično tudi na domačem trgu narašča povpraševanje po lesu, ki je pridobljen iz trajnostno gospodarjenih gozdov certificiranih po sistemu PEFC. V Sloveniji ima certifikat za sledljivost izvora lesa že 66 podjetij, ki se ukvarjajo s prodajo ali predelavo lesa.. Samo v letošnjem letu se je certificiralo 16 podjetij. Večina podjetij je za certificiran les pripravljena ponuditi boljšo ceno ali lastnikom gozdov urediti in plačati stroške izdaje potrdila o vključenosti v regijsko certifikacijo gozdov PEFC (RCG PEFC).

V RCG PEFC je vključenih **1196 lastnikov**, ki gospodarijo z **292.722 ha** gozda, kar predstavlja **skoraj 1/4 slovenskih gozdov**. Skladno z zahtevami slovenske certifikacijske sheme je Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije (KGZS) v letu 2019 že osmič ocenila trajnostno gospodarjenje z gozdovi (TGG) pri lastnikih, vključenih v RCG PEFC. Vendar je tudi KGZS pod stalno kontrolo, tako je KGZS bila letos deležna sedmega ocenjevanja izvajanja postopkov RCG PEFC s strani certifikacijskega organa.

Prvič je KGZS kot regijski predstavnik za certifikacijo gozdov PEFC v Sloveniji dobila certifikat PEFC za trajnostno gospodarjenje z gozdovi v letu 2013, v lanskem letu pa ji je certifikacijski organ Bureau Veritas izdal nov certifikat z veljavnostjo do leta 2023. Za vzdrževanje certifikata pa mora KGZS vsako leto prestaty kontrolno presojo, ki jo izvaja certifikacijski organ.

Letna kontrolna presoja certifikacijskega organa

Kontrolna presoja certifikacijskega organa Bureau Veritasa za leto 2019, kako KGZS izvaja postopke regijske certifikacije gozdov PEFC, je potekala od 5. do 28. junija letošnjega leta. Na sedežu KGZS se je najprej opravilo kontrolno presojo izvajanja administrativnih postopkov RCG PEFC, sledil je pregled izbranih gozdnih posesti na terenu ter administrativni pregled preostalih izbranih gozdnih posesti. Pri administrativnem pregledu se trajnostno gospodarjenje z gozdno posestjo oceni samo na podlagi razgovora z revirnim gozdarjem in lastnikom ter vpogledom v razpoložljivo dokumentacijo in javno dostopne podatke. Za certifikacijski organ sta letno presojo izvajala gozdarska strokovnjaka iz Slovenije in Hrvaške. Presoja je zajela 15 gozdnih posesti. Na terenu se je pregledalo 12 gozdnih posesti, od tega dve, ki jih je KGZS že pregledala v prejšnjih letih. Na treh gozdnih posestih sta ocenjevalca certifikacijskega organa ocenjevala predstavnika KGZS, kako izvajata terenski pregled gozdnih posesti. Pri treh gozdnih posestnikih pa se je še izvedla administrativna kontrola. Ocenjevanja so se izvajala v 10 gozdnogospodarskih območjih. Pri ocenjevanju izvajanja RCG PEFC je certifikacijski organ KGZS izpisal 5 manjših neskladnosti, ki so bila vsa odpravljena do konca avgusta oziroma pred določenim rokom za njihovo odpravo.

Letno ocenjevanje gozdnih posesti s strani regijskega predstavnika

KGZS kot regijski predstavnik za RCG PEFC je v letu 2019 opravila redni pregled trajnostnega gospodarjenja z gozdovi pri 21 naključno izbranih gozdnih posestnikih, ki so vključeni v RCG in niso še bile pregledani v zadnjih 5 letih. Ocenjevanje je zajelo 5.923 ha zasebnih gozdov na 747 gozdnih parcelah in 30.695 ha državnih gozdov. Na terenu se je pregledalo 12 gozdnih posesti, pri ostalih devetih smo opravili samo administrativni pregled. Na podlagi informacij zbranih na ZGS, pri lastniku gozda, podatkov objavljenih na spletnih straneh ali dobljenih pri ogledu gozda se je za posameznega lastnika gozda izpolnilo Zapisnik o skladnosti izvajanja zahtev TGG z določili slovenske sheme za certifikacijo gozdov. Pregledi so potekali od 5. junija do 20. novembra. Neskladnosti s slovensko certifikacijsko shemo PEFC se je ugotovilo pri šestih oziroma manj kot 30 % lastnikov gozdov izbranih za letošnji pregled. Neskladja so bila odpravljena pri 5 gozdnih posestnikih, medtem, ko je en gozdni posestnik, raje kot da bi odpravil neskladnosti, izstopil iz RCG PEFC.

Izredno ocenjevanje KGZS

Ob kontrolni presoji, ki jo je izvajal Bureau Veritas, sta predstavnika KGZS hkrati izvajala tudi izredno ocenjevanje gozdnih posesti. Na ta način se je na terenu pregledalo devet gozdnih posesti ter eno v okviru administrativnega pregleda. Pri tem se je izpisalo tri ugotovljena neskladja in določilo rok za njihovo odpravo. Vsa neskladja so bila v roku odpravljena.

Zaključne ugotovitve

Letos je bilo skupno pregledanih 33 gozdnih posesti od tega 30 prvič. Lastniki, ki so bili letos prvič pregledani, v 73 % primerih sami opravijo večino del v svojih gozdovi. V ostalih primerih lastniki za opravljanje večine del v gozdovih najemajo registrirane izvajalce gozdarskih del, za kar imajo vsi sklenjene pogodbe, ali koristijo medsosedske pomoči. Kar pet lastnikov gozdov (23 %), ki sami delajo v gozdu, ima registrirano dopolnilno dejavnost za sečnjo in spravilo lesa, še več lastnikov (32 %), ima opravljeno NPK za sekača ali traktorista. Več kot 53 % prvič ocenjenih lastnikov se je udeležilo vsaj enodnevnega tečaja za varno delo z motorno žago, 23 % pa tudi tečaja za varno traktorsko spravilo lesa.

Tudi letos se je potrdilo, so **lastniki gozdov zelo slabo informirani** glede načrtnega gospodarjenja s svojim gozdom, saj pri nastajanju gozdarskih načrtov sodeluje manj kot tretjina, čeprav nekaj več kot je bilo ugotovljeno pri lanski presoji. Le malo večji odstotek smo zabeležili glede udeležbe lastnikov gozdov na drugih gozdarskih dogodkih, kar se odraža tudi na slabem poznavanju gozdnogospodarskih značilnosti gozdnih posesti, saj le malo več kot petina (21 %) lastnikov ve, katera dela so načrtovana in koliko lahko trajno letno posekajo na svoji gozdni posesti. V letu 2019 so bila pri rednem in izrednem ocenjevanju gozdnih posesti ugotovljena **neskladja pri 27 % lastnikih gozdov**, kar je manj kot v prejšnjih letih. Zlasti veliko lastnikov še ne upošteva zakonskega določila, da **mora biti vsak stroj, ki dela v gozdu, opremljen s kompletom za primer izlitja olja**. Pri pregledu skoraj tretjina lastnikov gozdov, ki sami spravljajo les iz gozda, ni imelo traktorja opremljenega s tako imenovanim »eko kompletom«. Nekateri lastniki gozdov imajo še težave pri administrativnih opravilih, kot je vodenje evidenc poseka, spravila in prodaje lesa oziroma **vodenje sistema potrebne skrbnosti**, ki ga zahteva evropska uredba št. 995/2010, ter shranjevanjem odločb in drugih uradnih dokumentov glede gospodarjenja z gozdom, čeprav smo pri tem zaznali bistven napredek.

Zelo nas veseli, da se vsako leto izboljšuje stanje na **področju varnega dela v gozdu**. Letos ni bilo pri presoji zaradi tega merila izpisane nobene neskladnosti.

Neskladnosti pri TGG, ki jih je KGZS ugotovila pri pregledih v letu 2019

Vrsta neskladja	Število kršiteljev	Število kršiteljev v %
Stroji za delo lastnikov, ki sami delajo v gozdu, niso opremljeni s kompletom za izlitje olja	7	32
Se ne vodi evidenca poseka, spravila, uporabe in prodaje lesa	1	3
Neurejena dokumentacija – odločb se ne shranjuje	1	3
Na vodovarstvenem območju se za mazanje verige motorne žage ne uporaba biološko razgradljivega olja, kot je predpisano v gozdnogospodarskem načrtu	1	3
SKUPAJ	9	27

Zaradi naravnih ujm in gradacije smrekovih podlubnikov smo pri ocenjevanju posebno pozornost posvečali **izvedbi sanacije po ujmah poškodovanih gozdov**. V ocenjevanje je bilo zajetih 19 takih posestev ali 58 % vseh ocenjenih. Zelo nas je razveselilo, da so vsi lastniki poškodovanih gozdov naredili vse, kar jim je bilo za sanacijo gozdov po naravnih ujmah in preprečitev nadaljnje razmnožitve podlubnikov naloženo s strani ZGS.

Ker so vsi lastniki pravočasno odpravili vse ugotovljene pomanjkljivosti, razen enega, ki je takoj po presoji izstopil iz RCG PEFC, ni bilo sprejetih nikakršnih dodatnih ukrepov.

Izdaja potrdil

Promet s certificiranim lesom se stalno povečuje, kar se odraža tudi v stalnem izdajanju potrdil o vključenosti v RCG PEFC. V letošnjem letu je bilo izdanih 59 potrdil novim vstopnikom v RCG in 37 lastnikom gozdov, ki jim je prejšnje potrdilo poteklo. Od začetka certifikacije PEFC je izdanih že 1.280 potrdil. S potrdilom lastniki dokazujejo, da je bil les z njihove gozdne posesti pridobljen na trajnosten način.

Sprememba površin certificiranih gozdov

V RCG PEFC se je letos vključilo 63 lastnikov gozdov ali 5 % vseh sodelujočih. Površina gozdov vključena v RCG PEFC se je zaradi letošnjih vstopov povečala za 2,2 %. Sedem lastnikov pa je letos izstopilo, kar štirje ob napovedi ocenjevanja s strani certifikacijskega organa ali regijskega predstavnika, dva zaradi prodaje premoženja, eden pa takoj po presoji, ker ni bil pripravljen odpraviti ugotovljene neskladnosti. Zaradi novih vstopov, izstopov, sprememb lastništva in statusa gozdnih parcel moramo stalno posodabljati baze podatkov o certificiranih gozdovih, kar je zelo zahtevno delo, ker KGZS nima dostopa do podatkov o posameznih gozdnih posestih.

Priporočila za izboljšanje trajnostnega gospodarjenja z gozdovi:

- 1. Za svojo gozdno posest moramo voditi ustrezen sistem potrebne skrbnosti v skladu z Uredbo (EU) št. 995/2010 (odločbe ZGS, dobavnice, evidence sečnje in spravila lesa, evidence prodaje lesa, evidence lastne uporabe lesa, ocena tveganja).**
- 2. Ustrezno zaščitno opremo za delo v gozdu je potrebno dosledno uporabljati skladno z navodili proizvajalca.**
- 3. Vsak stroj v gozdu mora biti opremljen z opremo za primer izlitja olj (eko komplet).**
- 4. Na območjih vodnih virov in povsod, kjer se to zahteva v gozdarskih načrtih, se za mazanje verige motorne žage uporablja biološko razgradljivo olje.**
- 5. Svojo posest moramo stalno pregledovati in takoj začeti s sanacijo, če smo opazili pojav gozdnih škodljivcev (podlubniki) in bolezni.**
- 6. Vsem gozdnim lastnikom se priporoča vpogled v gozdarske načrte za njihovo gozdno posest, večjim lastnikom pa tudi izdelavo posestnega načrta. Nekatere podatke za svojo gozdno posest lahko dobimo na Pregledovalniku podatkov o gozdovih na spletni strani Zavoda za gozdove (<http://prostor.zgs.gov.si/pregledovalnik/>).**
- 8. Lastniki in upravitelji gozdov bi se morali pogosteje udeleževati dogodkov s področja gozdarstva in nadgraditi svoje gozdarsko znanje.**
- 9. Pri najemanju izvajalcev za delo v gozdu je priporočljiva sklenitev ustrezne pisne pogodbe, kar nam lahko zelo prav pride posebej pri reševanju sporov z izvajalci.**

Pooblaščen koordinator za izvajanje regijske certifikacije gozdov PEFC
Egon Rebec